

הכנסת
מרכז המחקר והמידע

ירושלים, י"ח בתמוז תשע"ו
24 ביולי 2016

לגליזציה של מריחואנה למטרות פנאי בקולורדו: נתונים, 2014–2015

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת תמר זנדברג, יו"ר הוועדה המיוחדת של הכנסת למאבק בנגעי הסמים והאלכוהול, ובו נתונים בכמה סוגיות מרכזיות שעלו בדיון הציבורי בדבר הלגליזציה של השימוש במריחואנה למטרות פנאי שהתרחש במדינת קולורדו בארה"ב בשנים 2014–2015. המסמך מתמקד בעישון מריחואנה בקרב בני-נוער, בנהיגה בהשפעת מריחואנה, בזליגת מריחואנה ממדינת קולורדו אל מדינות שכנות באופן לא חוקי וכן בהכנסות ובהוצאות של מדינת קולורדו בגין סחר קמעונאי חוקי במריחואנה. הנתונים במסמך זה מבוססים על נתוני גופים אמריקניים רשמיים בלבד.

בכלל הדוחות שנסקרו במסמך זה משמשת המילה "מריחואנה", והיא מתייחסת הן לצמח והן למוצרים המכילים אותו. לצדה אפשר למצוא בדיון בנושא גם את המילה "קנביס", בעיקר בהקשר של חקיקה, ואת המונח THC, מונח המציין את החומר הפעיל בצמח המריחואנה, הנמדד בדם בבדיקות לנהיגה בהשפעת סמים.

1. מבוא¹

הממשל הפדרלי בארה"ב אוסר גידול, מכירה או החזקה של כל כמות של חומר המנוי בפקודת החומרים המפוקחים משנת 1970 (The Controlled Substance Act – CSA), ובכלל זה קנביס.² בעוד עמדת הממשל הפדרלי היא כי אין לפעול ללגליזציה של סם הקנביס על תוצריו, עוד ועוד מדינות בארה"ב פועלות לקידום חקיקה מקומית המאפשרת גידול ומכירה של מריחואנה לצרכים

¹ למידע נוסף בנושא המיסוד והאי-הפללה בתחום השימוש במריחואנה למטרות פנאי, בקולורדו בפרט ובמדינות אחרות בעולם, ראו: עו"ד יעל טייב, מיסוד ואי-הפללה של הגידול, החזקה והשימוש בסם הקנביס: סקירה משווה, הלשכה המשפטית של הכנסת, 2 ביוני 2014; עדכון: עו"ד ירון אונגר, הלשכה המשפטית של הכנסת, 29 במרס 2016. המסמך עודכן באופן חלקי בלבד, והנתונים המובאים במסמך לקוחים משנים שונות.

² שם, עמ' 16.

רפואיים ולמטרות פנאי.³ יצוין שבנושא זה יש הבדלים מהותיים בין המדינות, ואף בין הערים והמחוזות בתוך המדינות עצמן.⁴

במדינת קולורדו חלו ב-15 השנים האחרונות שלושה שינויים בתחום אסדרת השימוש במריחואנה, שניים מהם מתמקדים במריחואנה למטרות רפואיות (בשנים 2000 ו-2010), והשינוי השלישי עניינו מריחואנה למטרות פנאי (2014). ברקע השינויים הללו עומדת קביעתה של מדינת קולורדו עוד בשנת 1975 כי החזקה אישית של עד אונקיה אחת (28.35 גרם) של מריחואנה היא עבירה שהקנס המקסימלי עליה הוא עד 100 דולר אמריקני, כלומר מדיניות של דה-קרימינליזציה.⁵

אומנם מוקד המסמך הוא אסדרת המכירה החוקית של מריחואנה למטרות פנאי, להבדיל מאסדרת השימוש במריחואנה למטרות רפואיות, ואולם בקולורדו שני מהלכים רגולטוריים אלו התרחשו בסמוך זה לזה והתשתית ליישומם משותפת. נציין כי בסקירה משווה של חוקרים מתחום חקיקה ומחקר משפטי בלשכה המשפטית של הכנסת, שעניינה מיסוד ואי-הפללה בתחום המריחואנה, עלה כי "ברוב המדינות שבהן התחולל שינוי חקיקתי במדיניות הסמים בשנים האחרונות, תופעת השימוש החוקי במריחואנה לצרכים רפואיים שימשה רקע ופלטפורמה לניסיונות להוביל לגליזציה של סמים".⁶

בתיקון 20 לחוקת מדינת קולורדו, משנת 2000, אושרה הקמתה של מערכת לטיפול רפואי באמצעות מריחואנה, ובמסגרתה אושר למטופלים להחזיק עד שישה צמחים או עד שתי אונקיות (56.7 גרם) של מריחואנה למטרות רפואיות, על בסיס המלצה רפואית.⁷ את המערכת ניהלה המחלקה לבריאות הציבור והסביבה של קולורדו (Colorado Department of Public Health & Environment), והיא מקבלת פניות ממטופלים מיוני 2001.⁸ בתקנות נקבע שלכל מטפל במערכת זו יוקצו עד חמישה מטופלים בלבד, ולפי הרשות הפדרלית הייעודית למאבק בסמים באזור הרי הרוקי (מדינות קולורדו, מונטנה, יוטה וויומינג), שהוגדר "אזור סחר בסמים בעצימות גבוהה" (Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area – RMHIDA, או הרשות), הוגשו בשנים 2001–2008 רק 5,993 בקשות לרישיון, ורק 55% מהן קיבלו הקצאה למטפל.⁹

³ בנושא זה ראו למשל את מכתבו של סגן התובע הכללי במשרד המשפטים האמריקני, המבהיר את מדיניות החקירה והתביעה הפדרלית במדינות המאשרות את השימוש הרפואי במריחואנה: David W. Ogden, Deputy Attorney General, [Investigations and Prosecutions in States Authorizing the Medical Use of Marijuana](#), U. S. Department of Justice, 19 October 2009, updated: 15 September 2014.

⁴ White House Office of National Drug Control Policy, [Marijuana Resource Center: State Laws Related to Marijuana](#), visited: 20 July 2016.

⁵ Emilee Mooney Scott, [Marijuana Decriminalization](#), Connecticut General Assembly Office of Legislative Research, 5 May 2010; Eric W. Single, [Chapter 12: The Impact of Marijuana Decriminalization](#), in: Yedy Israel et al. (eds.), *Research Advances in Alcohol and Drug Problems*, vol. 6, New York, 1981.

⁶ עו"ד יעל טייב, מיסוד ואי-הפללה של הגידול, ההחזקה והשימוש בסם הקנביס: סקירה משווה, הלשכה המשפטית של הכנסת, 2 ביוני 2014; עדכון: עו"ד ירון אונגר, הלשכה המשפטית של הכנסת, 29 במרס 2016, עמ' 1.

⁷ Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area, [The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact](#), vol. 1, August 2013, pp. 2–4.

⁸ ש.ם.

⁹ ש.ם.

ב-2007 פסק שופט בקולורדו כי הגבלת מספר המטופלים כאמור מהווה פגיעה בזכויות חולים.¹⁰
ב-2010 יצרה קולורדו מסגרת חוקית להקמת מרכזים למכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות רפואיות ("מרכזי חלוקה") לבעלי רישיון מתאים, והיא נכנסה לתוקפה ב-1 באוגוסט 2010.¹¹
 בינואר 2014 מספר בעלי הרישיון לטיפול במריחואנה למטרות רפואיות היה כ-110,000.¹²

בנובמבר 2012 אושר בקולורדו תיקון 64 לחוקת המדינה, המתיר מכירה קמעונאית והחזקה אישית של מריחואנה (כפי שיפורט להלן), והוא נכנס לתוקף ב-1 בינואר 2014.¹³ כמו כן, על-פי תיקון זה הרשויות המקומיות בקולורדו (ערים ומחוזות) מוסמכות לקבוע אם ובאיזו מידה הן בוחרות ליישם את הלגליזציה בתחומן.¹⁴

לצורך מסמך זה – שעיקרו בחינת שינויים שחלו בקולורדו עם הזמן, על רקע תהליכי האסדרה במדינה – מועדי התחילה של השינויים הרגולטוריים הם התאריכים שבהם ההסדרים האמורים נכנסו לתוקפם. אסדרת טיפול רפואי באמצעות מריחואנה נכנסה לתוקפה בקולורדו ב-1 ביוני 2001, הרחבת הטיפול הרפואי במריחואנה (חובת רישיון עסק) נכנסה לתוקפה ב-1 באוגוסט 2010 ואסדרת המכירה הקמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי נכנסה לתוקפה ב-1 בינואר 2014. יצוין כי קביעה זו אינה משותפת לכל הגופים הרשמיים בארה"ב שדוחותיהם נסקרים להלן (ראו סעיף 2 למסמך).

נציג להלן את עיקרי דברי החקיקה ומסמכי המדיניות הקיימים כיום במדינת קולורדו בכל הנוגע למכירה מסחרית של מריחואנה למטרות פנאי. יודגש כי ההנחיות אינן זהות לאלה הקיימות בתחום השימוש במריחואנה למטרות רפואיות, ויש לבחון את ההנחיות שם בנפרד. נוסף על כך, הנתונים במסמך, כפי שדיווחו עליהם הגופים הרשמיים השונים, מציגים את הנעשה ברמת המדינה ואינם מבטאים את ההבדלים בין הרשויות המקומיות בקולורדו בדבר יישום תיקון 64.

אלו עיקרי החקיקה במדינת קולורדו:¹⁵

- **מגבלות גיל:** רק בני 21 ומעלה רשאים לקנות מריחואנה במכירה קמעונאית או להחזיק או להשתמש במריחואנה כאמור. מתן מריחואנה, מכירה שלה או שיתוף של מריחואנה עם מי

¹⁰ ש.ס.

¹¹ State of Montana Children, Families, Health, & Human Services Interim Committee, [Emerging Issue: Medical Marijuana. Key Changes to Colorado's Medical Marijuana Laws](#), July 2010; Colorado Department of Regulatory Agencies, [2014 Sunset Review: Colorado Medical Marijuana Code](#), 15 October 2014.

¹² Colorado Department of Revenue, [Market Size and Demand for Marijuana in Colorado](#), 9 July 2014, p. 7.

¹³ Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area, [The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact](#), vol. 1, August 2013, pp. 2–4.

¹⁴ Eric Bergman, [Implications of Amendment 64](#), Colorado Counties, INC., 12 November 2012; State of Colorado, [Task Force Report on the Implementation of Amendment 64](#), 13 March 2013, p. 20.

¹⁵ Eric Bergman, [Implications of Amendment 64](#), Colorado Counties, INC., 12 November 2012; State of Colorado, [Task Force Report on the Implementation of Amendment 64](#), 13 March 2013, p. 20; Colorado Department of Public Health & Environment, [Retail Marijuana in Colorado for Visitors](#), June 10 2015.

שגילו פחות מ-21 מהווים עבירה. יש להחזיק בתעודת זהויה תקפה לצורך הוכחת גיל. כמו כן, לבני פחות מ-21 אסור להיכנס לאזורים מסוימים בנקודות המכירה.

- **מגבלות רכישה**: יש לרכוש מריחואנה רק בחנות קמעונאית מורשית. תושבי קולורדו בני 21 ומעלה יכולים לקנות ולהחזיק עד אונקיה אחת (28.35 גרם) של מריחואנה בכל זמן נתון. מי שיש להם תעודת זהויה שאינה של מדינת קולורדו יכולים לקנות ולהחזיק עד רבע אונקיה (7.09 גרם) בכל זמן נתון. רכישה והחזקה של כמות גדולה יותר, בשני המקרים, עלולה להוביל לכתב אישום ולקנסות.

- **מגבלות מכירה**: מכירה של מריחואנה תיעשה רק על-ידי מוכרים בחנויות קמעונאיות מורשות. נוסף על כך, בני 21 ומעלה, גם מי שאינם מוכרים בחנות קמעונאית מורשית, רשאים לתת עד אונקיה אחת של מריחואנה לבוגר אחר בן 21 ומעלה. היתר זה תקף גם למוצרי מריחואנה ביתיים. שעות הפתיחה של עסקים קמעונאיים לממכר מריחואנה הן בין 08:00 לחצות בלבד.

- **מגבלות אריזה**: יש לארוז את המוצרים באריזות שאינן מאפשרות פתיחה קלה על-ידי ילדים (child resistant), והן ניתנות לסגירה חוזרת ואטומות, במטרה להגן על ילדים, בני-נוער ומבוגרים מפני צריכה לא מכוונת של מריחואנה. על כל האריזות יש להציג סימן רשמי של חטיבת האכיפה הפלילית של מחלקת מס ההכנסה (department of revenue), ויש להנחות ילדים ובני-נוער להימנע מצריכת מוצרים באריזות אלו.

- **מגבלות שימוש**: השימוש – ובכלל זה עישון, אכילה או שאיפת אדים (vaping) – אסור בשטחים ציבוריים (מדרכות, פארקים, אתרי מופעים, בתי-עסק, מסעדות, בארים, חדרי מדרגות, ועוד), בשטחים פדרליים (כגון פארקים לאומיים), או במכונית (ובכלל זה החזקת מריחואנה באריזה שאינה אטומה). השימוש מותר בשטח פרטי, באישור בעלי השטח או הנכס. כמו כן, אסור להוציא מריחואנה אל מחוץ למדינה או להכניסה אל שדה התעופה הבין-לאומי בדנוור. מעסיקים רשאים לבצע בדיקות סמים וממצאיהן יכולים לשמש אותם בהחלטותיהם בדבר העסקה.

על-פי הערכה של הלשכה לסטטיסטיקה של ארה"ב (United States Census Bureau), ב-1 ביולי 2015 התגוררו בקולורדו 5,456,574 איש, ו-23% מהם היו פחות מבני 18.¹⁶ לפי דוח שהגישה מדינת קולורדו לבית-הנבחרים שלה, ביום 31 בדצמבר 2015 – תום השנה הקלנדרית המלאה האחרונה – מ-2,587 רישיונות עסק שניתנו במדינת קולורדו בתחום המריחואנה, היו 1,473 עסקים (57%) שעניינם מריחואנה למטרות רפואיות, ו-1,114 עסקים (43%) שעניינם מריחואנה למטרות פנאי.¹⁷ יצוין כי בעוד אפשר שבחנות או מקום גידול בבעלותו של אדם אחד יהיו הן מריחואנה לצורכי פנאי

¹⁶ United States Census Bureau, [QuickFacts: Colorado](#), visited: 20 July 2016.

¹⁷ Colorado Department of Revenue – Enforcement Division for Marijuana, [Report to the Joint Budget Committee and House of Senate Finance Committees of the Colorado General Assembly](#), 1 April 2016.

והן מריחואנה לצרכים רפואיים, עדיין יש צורך בשני רישיונות עסק שונים (ותנאי פעילות שונים) בגין כל אחד מתחומים אלו. נוסף על כך, בשנת 2015 פנו 135 בתי-עסק (חנויות, מגדלים ויצרנים) בבקשה להסב את ייעודם באופן מלא מעיסוק במריחואנה למטרות רפואיות לעיסוק במריחואנה למטרות פנאי.¹⁸

2. נתונים ומגבלות מתודולוגיות

למסמך הנוכחי כמה מגבלות מתודולוגיות מרכזיות שחשוב להביאן בחשבון :

ראשית, הפעילות המסחרית הקמעונאית הלגלית במריחואנה למטרות פנאי בקולורדו החלה באופן רשמי רק ב-1 בינואר 2014, לפני כשנתיים וחצי. לא רק שחלף מאז פרק זמן קצר יחסית, שקשה לקבוע על-פיו השפעות ארוכות טווח או שינויים, אלא שמדובר בשוק מתהווה הנמצא בתחילת דרכו ובו כלל השחקנים – יצרנים, קמעונאים, רגולטורים, צרכנים, רשויות מדינה נוספות, הרשויות הפדרליות, מדינות שכנות ועוד – לומדים את הנושא ובוחרים דרכי פעולה בו. זוהי תקופה של שינויים, ולהערכתנו שינויים אלו טרם הסתיימו.

שנית, הנתונים שיוצגו להלן לקוחים מפרסומיהם של גופים רשמיים בארה"ב ובמקרים רבים לא הייתה לנו גישה לנתוני המקור שעליהם התבססו העיבודים הסטטיסטיים השונים. לפיכך, קשה ללמוד על המגבלות באיסוף המידע, על ההגדרות המדויקות למונחים שנבחרו ועל משמעות הנתונים במחקרים השונים, וממילא יש קושי לבחון את הניתוחים והמסקנות העולים מהם.

שלישית, יודגש שהנתונים השונים המוצגים מתייחסים לתקופות זמן שונות: חלקם מייצגים שנים קלנדריות, חלקם – שנים פיסקליות (שנות תקציב), וחלקם הם נתונים מתקופות קצרות יותר. כמו כן, גופים שונים משתמשים בהגדרות שונות: חלקם מציגים נתונים רק על קבוצות גיל מסוימות, חלקם מתייחסים לכלל האוכלוסייה וכן הלאה. מכאן שיש קושי מהותי להשוות בין הנתונים השונים ולסרטט תמונה שלמה בסוגיה זו.

קושי נוסף עולה מההבדלים בין הגופים בדבר מועדי השינויים הרגולטוריים הקובעים לשיטתם לצורכי השוואה וניתוח. בעוד מדינת קולורדו מציינת את מועדי תחילת השינויים על-פי התאריכים שבהם ההסדרים הרגולטוריים נכנסו לתוקפם, גופים אחרים מגדירים תקופות אחרות. למשל, הרשות הפדרלית הייעודית למאבק בסמים באזור הרי הרוקי (RMHDTA) מגדירה את שנת 2000 כנקודת ההתחלה של "התקופה המוקדמת של צריכת מריחואנה למטרות רפואיות", את שנת 2009 – כנקודת ההתחלה של "תקופת המסחור והרחבת הצריכה של מריחואנה לשימוש רפואי" ואת 2013 – כנקודת ההתחלה של "עידן צריכת המריחואנה למטרות פנאי", ולא את מועדי ההחלה של החוקים.¹⁹ אי-אחידות זו מקשה את השוואה בין מסקנות הגופים בדבר משמעות הנתונים.

¹⁸ שם.

¹⁹ Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area, [The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact](#), vol. 3, September 2015, p. 1.

כאמור, לצורך מסמך זה מועדי התחילה השינויים הרגולטוריים הם התאריכים שבהם נכנסו ההסדרים האמורים לתוקף.

לנוכח כל האמור לעיל, ומאחר שהמסמך מתמקד רק בנושאים מסוימים, לא ניתן לקבל מנתונים אלה תמונה מלאה על היקף הצריכה של מריחואנה לצורכי פנאי כיום בקולורדו, כשנתיים וחצי לאחר הלגליזציה; גם אי-אפשר לקבוע קשר סיבתי בין הממצאים שלהלן ובין השינויים הרגולטוריים במדינה או ללמוד על מגמות בטווח הבינוני והארוך.

נציין כי נוסף על המגבלות המתודולוגיות שהוצגו לעיל, מסקירת הדוחות שפורסמו בנושא זה עולה הצורך לברר גם את איכות הנתונים המגיעים מקולורדו, ואת האופן שבו יש לנתח על-פיהם את סוגיית ההשפעות המדיניות והחקיקה בקולורדו בתחום המריחואנה.²⁰ במסמך זה נתייחס להיבטים שונים של נושא זה, בעיקר כדי להמחיש את הקושי להצביע על קשר בין מדיניות הלגליזציה, הן של מריחואנה למטרות רפואיות והן של מריחואנה למטרות פנאי, ובין הממצאים השונים המוצגים במסמך.

3. השימוש במריחואנה בקרב בני-נוער: נתונים

הנושא הראשון שיוצג הוא דפוסי השימוש במריחואנה בקרב בני-נוער בקולורדו בשנים 2014–2015. יוזכר כי גם לאחר הלגליזציה אסור לבני פחות מ-21 להחזיק, למכור או לתת מריחואנה לצורכי פנאי בקולורדו.

בטבלה 1 מוצגים מאפייני השימוש במריחואנה של תלמידי תיכון בכיתות ט'–י"ב (בני 15–18 לערך) בקולורדו, על-פי נתוני סקר בריאות שעורכת המדינה בקרב תלמידי חטיבות-הביניים והתיכונים הציבוריים (Healthy Kids Colorado Survey – HKCS). הסקר נערך אחת לשנתיים ומבוסס על דיווח עצמי אנונימי בדבר התנהגות ועמדות בתחום הבריאות.²¹ זהו מקור הנתונים הרשמי המשמש את מדינת קולורדו בעיסוקה בתופעה זו, והנתונים מוצגים כפי שפורסמו על-ידי מדינת קולורדו.

לסקר מסוג זה כמה מגבלות. ראשית, מדובר בפעילות שאינה חוקית בקבוצות גיל אלו ולכן מי שמתמשים בחומרים פסיכואקטיביים באופן לא חוקי נוטים שלא לדווח על כך. מאחר שהנתונים מתבססים על דיווח עצמי (אף שהוא אנונימי), יש להניח שמדובר בדיווחי חסר. שנית, נתונים אלו נאספו רק בקרב בני-הנוער הלומדים במערכת החינוך הציבורית, כלומר הם אינם כוללים את הלומדים במערכת החינוך הפרטית ולא את מי שנשרו ממערכת החינוך. מכאן, שלא ניתן להסיק מנתונים אלו מסקנות על כלל בני הנוער בגילאים האמורים בקולורדו.

²⁰ ראו לדוגמה ביקורת של הרשות הפדרלית הייעודית למאבק בסמים באזור הרי הרוקי על סקר בשם Healthy Kids Colorado Survey (HKCS), שנדון בסעיף הבא. הביקורת האמורה מובאת בסקר הרשמי של מדינת קולורדו בתחום הבריאות וההתנהגות בסיכון בקרב בני-נוער: Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area, [The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact](#), vol. 3, September 2015, p. 53.

²¹ Colorado Department of Public Health & Environment, [Healthy Kids Colorado Survey](#), 2016, visited: 12 July 2016.

טבלה 1: מאפייני השימוש במריחואנה בקרב תלמידים בתיכונים הציבוריים בקולורדו, בשנים

2005, 2009, 2011, 2013 ו-2015 (נתוני HKCS, באחוזים)²²

2015	2013	2011	2009	2005	מאפייני שימוש
38	36.9	39.5	42.6	42.4	שיעור התלמידים שהשתמשו במריחואנה לפחות פעם אחת בחיים
21.2	19.7	22	24.8	22.7	שיעור התלמידים שהשתמשו במריחואנה לפחות פעם אחת ב-30 הימים האחרונים
9.2	8.1	9	8.3	10	שיעור התלמידים שהתנסו במריחואנה לראשונה לפני גיל 13

בפרסומים המלאים בנושא מדינת קולורדו מציגה, בין השאר, פילוח של נתוני הסקר לפי מגדר, ועל-פיהם בעוד בשנת 2005 הנערות המשתתפות בסקר צרכו מריחואנה ב-30 הימים שקדמו לעריכת הסקר מעט יותר מהנערים שהשתתפו בו (23.1% לעומת 22.5%), יחס זה השתנה בנתוני סקר 2009 (שיעור צריכה של 24.2% בקרב הנערות לעומת 25.5% בקרב הנערים), ונשמר בנתוני השנים 2011, 2013 ו-2015 – בשנה זו שיעור הצריכה האמורה היה 21% בקרב הנערות לעומת 21.4% בקרב הנערים.²³

מהנתונים, שנאספו במשך כעשור, עולה שאין מגמה ברורה של שינוי במאפיינים שנבחנו וכן אין שינויים חדים בין הנתונים שנאספו במועדי הדגימה השונים לאורך השנים. על נתוני השנים 2009–2015, שהוצגו לעיל, קבעה מחלקת בריאות הציבור והסביבה של מדינת קולורדו כי "שיעור השימוש במריחואנה בקרב בני-נוער נותר באופן יחסי ללא שינוי";²⁴ לא פורסם אם נערך מבחן סטטיסטי לבדיקת מובהקות ההבדל בין השנים.

מקור מידע נוסף על היקף השימוש במריחואנה ואופי השימוש בה בקרב בני-נוער בקולורדו הוא הסקר הלאומי על שימוש בסמים ובריאות בארה"ב (National Survey on Drug Use and Health – NSDUH), שעורך המינהל לשימוש מזיק בחומרים ולשירותי בריאות הנפש (Substance Abuse and Mental Health Services Administration – SAMHSA), שהיא סוכנות של המשרד לבריאות ולשירותי אנוש של ארה"ב (U. S. Department of Health and Human Services).²⁵ הסקר מתבסס על מדגם אקראי בקרב משקי-בית בארה"ב שמעביר סוקר באמצעות שאלונים ממוחשבים ובגינו משולמת תמורה של 30 דולר אמריקני.²⁶

²² Colorado Department of Public Health & Environment, [Adolescent Health Data](#), visited: 12 July 2016; Youth Risk Behavior Survey, [YRBS 2005 Results – High School Detail Table](#); Youth Risk Behavior Survey, [YRBS 2009 Results – High School Detail Table](#); Youth Risk Behavior Survey, [YRBS 2011 Results – High School Summary Table](#); Healthy Kids Colorado Survey, [HKCS 2013 Results – High School Summary Tables](#); Healthy Kids Colorado Survey, [HKCS 2015 Results – High School Summary Tables](#), 20 June 2016.

²³ ש.ם.

²⁴ Colorado Department of Public Health & Environment, [Marijuana Use Among Youth in Colorado](#).

²⁵ National Survey on Drug Use and Health, [About the Survey](#), visited: 13 July 2016.

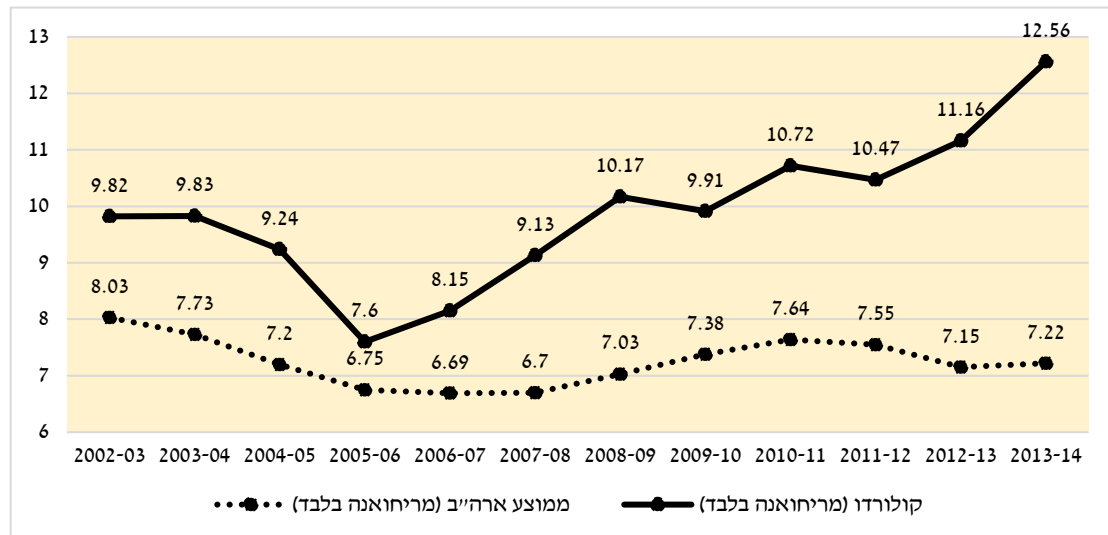
²⁶ ש.ם.

ההבדלים בין סקר HKCS לבין סקר NSDUH אינם מתודולוגיים בלבד (סקר בבתי-ספר ציבוריים לעומת סקר משקי-בית; מענה בכתב בכיתה לעומת שאלון ממוחשב שמעביר סוקר ועוד): מדינת קולורדו מציגה את נתוני HKCS על בני-נוער בכיתות ט'–י"ב (גילאי 15–18, לערך), בעוד קטגוריית הגיל המקבילה ל"בני-נוער" בסקר NSDUH היא גילאי 12–17 – קבוצת אוכלוסייה הכוללת מספר רב יותר של שנתונים וגם קבוצות גיל צעירות יותר. עניין זה המקשה עוד יותר את ההשוואה בין נתוני שני הסקרים (להלן).

באיור 1 מוצגים נתוני סקר NSDUH בשנים 2002–2014 בדבר שימוש במריחואנה בקרב בני 12–17 בקולורדו ובארה"ב בכלל, בחודש שקדם לעריכת הסקר. נתוני מדגם 2014–2015 טרם פורסמו. נזכיר כי בשנת 2001 החל בקולורדו השימוש במריחואנה למטרות רפואיות, בשנת 2010 הוא הורחב וב-2014 החלה מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי.

איור 1: שימוש במריחואנה בקרב בני 12–17 בחודש שקדם לעריכת הסקר, ממוצע לאומי

בארה"ב ונתוני קולורדו, 2002–2014 (נתוני NSDUH, באחוזים)²⁷

²⁷ National Survey on Drug Use and Health, [State Estimates of Substance Use from the 2003-2004 National Surveys on Drug Use and Health \(Appendix B\)](#); National Survey on Drug Use and Health, [National Survey on Drug Use and Health: Comparison of 2004-2005 and 2005-2006 Model-Based Prevalence Estimates \(50 States and the District of Columbia\)](#); National Survey on Drug Use and Health, [NSDUH: Comparison of 2012-2013 and 2013-2014 Population Percentages \(50 States and the District of Columbia\)](#), 16 December 2015; National Survey on Drug Use and Health, [NSDUH: 2013-2014 Model-Based Prevalence Estimates \(50 States and the District of Columbia\)](#), 16 December 2015; National Survey on Drug Use and Health, [NSDUH: Comparison of 2011-2012 and 2012-2013 Model-Based Prevalence Estimates \(50 States and the District of Columbia\)](#), 17 December 2014; National Survey on Drug Use and Health, [NSDUH: Comparison of 2009-2010 and 2010-2011 Model-Based Prevalence Estimates \(50 States and the District of Columbia\)](#), 26 September 2014; National Survey on Drug Use and Health, [NSDUH: Comparison of 2002-2003 and 2010-2011 Model-Based Prevalence Estimates \(50 States and the District of Columbia\)](#), 26 September 2014; National Survey on Drug Use and Health, [NSDUH: State Estimates of Substance Use and Mental Disorders from the 2009-2010](#), 26 September 2014.

ראו גם: Substance Abuse and Mental Health Services Administration, [Reports by Geography – State & Substate](#), updated last: 12 September 2014.

בדוח מספטמבר 2015 מציגה RMHIDTA ניתוח של נתונים אלו לשנים 2006–2013 בלבד.²⁸ בניתוח זה בחרה הרשות לקבץ את הנתונים השנתיים לשלוש תקופות: השנים 2006–2008, השנים 2009–2012 ונתוני שנת 2013.²⁹ בכל תקופה, למעט שנת 2013, חושב בדוח השיעור הממוצע של בני-הנוער שדיווחו שהשתמשו במריחואנה בחודש שקדם לעריכת הסקר הלאומי. על בסיס ניתוח הנתונים קבעה הרשות כי בשנים 2006–2013 הייתה עלייה ניכרת בצריכת מריחואנה בקרב בני 12–17 בקולורדו, וכי יש לקשור אותה לאסדרת המכירה הקמעונאית של מריחואנה למטרות רפואיות (שעל-פי הגדרותיה החלה בשנת 2009), ולאסדרת המכירה הקמעונאית למטרות פנאי (שעל-פי הגדרותיה החלה בשנת 2013).³⁰

מעיון בניתוח הרשות את נתוני NSDUH, כפי שהוצג בדוח האמור, עולות כמה בעיות מתודולוגיות: ראשית, הדוח מתייחס לממוצעים של כמה קבוצות, ולא לתנודות העולה מהנתונים על שנים יחידות (כפי שניתן לראות באיור 1). שנית, הוא משווה בין קבוצות שנים שאינן שוות בגודלן – בין ממוצע תלת-שנתי לממוצע ארבע-שנתי ולממוצע שנתי, בלי להבהיר מדוע הוגדרו תקופות אלו דווקא. שלישית, מסקנת הרשות בדבר סיבתיות התבססה, לפי המוצג בדוח, על חישוב זה, ואין בידנו מידע אם נוסף על כך הנתונים שבבסיס המסקנה עומדים גם במבחן הסטטיסטי הדרוש לשם קביעה זו.

עיון מרכזי המחקר והמידע של הכנסת בנתונים השנתיים שבסקר NSDUH כפי שהם מוצגים באיור 1, העלה את הממצאים האלה:

ראשית, בכל תקופת המדידה המוצגת, 2002–2014, שיעור המשתמשים במריחואנה בקרב בני 12–17 בקולורדו גבוה מהממוצע הארצי בארה"ב.

שנית, התקופה שבה שיעור השימוש במריחואנה בקרב אוכלוסייה זו היה הנמוך ביותר, הן בקולורדו והן בממוצע הארצי, היא שנת 2005/6 (6.75% בממוצע הארצי, ו-7.6% בקולורדו), כארבע שנים לאחר שהוסדר בקולורדו הטיפול הרפואי באמצעות מריחואנה.

שלישית, העלייה הכללית בשיעור השימוש במריחואנה בקרב בני 12–17 בקולורדו, שאפשר לראותה מ-2005/6 ואילך (מ-7.6% בסקר זה עד 12.56% בסקר 2013/14), מאופיינת מ-2008/9 ואילך במגמה מעורבת – עלייה בשיעור השימוש בשנים מסוימות וירידה בשיעור השימוש בשנים אחרות.

רביעית, מהשוואת הנתונים על קולורדו לממוצע הארצי בארה"ב בשנים 2011–2014, אפשר לראות שהפער בין שתי האוכלוסיות גדל בהתמדה: בעוד ב-2011/12 שיעור השימוש במריחואנה בקרב בני 12–17 בקולורדו היה גבוה ב-2.92 נקודות האחוז מהממוצע הארצי, ב-2012/13 הפער היה 4.01 נקודות האחוז, וב-2013/14 (תקופת המדידה האחרונה שפורסמה עד כה, כאמור) הוא

²⁸ Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area, [The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact](#), vol. 3, September 2015, p. 37.

²⁹ שם.

³⁰ שם, עמ' 36.

היה 5.34 נקודות האחוּו. יודגש כי לא נערכו מבחני מובהקות לפערים אלו, וכמו כן מוקדם לקבוע אם מדובר במגמה, ואם כן, מהם הגורמים לה.

לצורך השוואה, נבחנו במרכז המחקר והמידע של הכנסת גם נתוני NSDUH בדבר שימוש לא חוקי בסמים בכלל בחודש שקדם לעריכת הסקר, הן בקולורדו והן בכלל ארה"ב בממוצע ארצי. בקטגוריה שכותרתה "שימוש לא חוקי בסמים" (illicit drug use), נכללו בסקר NSDUH השימוש במריחואנה/חשיש, בקוקאין (כולל קראק), בהרואין, בחומרים מעוררי הזיות, בחומרים פסיכואקטיביים נשאפים, וכן שימוש לא רפואי בתרופות מרשם לשיכוך כאבים, להרגעה (sedatives & tranquilizers) ולהמרצה (stimulants).³¹ כלומר, נתוני השימוש במריחואנה נכללו בסקר בשתי קטגוריות ההשוואה – הן בקטגוריה עצמאית, והן כחלק מהקטגוריה "שימוש לא-חוקי בסמים". באופן כללי, מבחינת נתונים אלו עולה כי גם בקטגוריה הכללית, בכל השנים שנבדקו, שיעור השימוש הלא-חוקי בסמים בקולורדו גבוה מהממוצע הארצי בקטגוריה זו. עוד עלה כי שיעורי השימוש הלא-חוקי בסמים גבוהים יותר משיעורי השימוש במריחואנה בלבד, הן בקולורדו והן בממוצע הארצי בכלל ארה"ב.

למעשה, מהשוואת נתוני מדינת קולורדו (סקר HKCS, בטבלה 1), זוח הרשות הפדרלית RMHIDTA (המתבסס על נתוני סקר NSDUH, באיור 1) ובחינת מרכז המחקר והמידע של הכנסת את נתוני סקר NSDUH, אי-אפשר לקבוע מהי השפעת הלגליזציה בקולורדו על צריכת המריחואנה שם בקרב בני-נוער, מכמה סיבות:

ראשית, יש קושי להצליב נתונים שונים בנושא. אי-אפשר להשוות בין נתוני סקר HKCS, שבנתוניו משתמשת מדינת קולורדו, ובין נתוני סקר NSDUH, שהוא סקר לאומי, המתייחסים שניהם לשכיחות השימוש במריחואנה בקרב בני-נוער ב-30 הימים שקדמו לעריכת הסקרים. בסקרים נבחנו קבוצות גיל שונות (נתוני HKCS מוצגים כאן מתייחסים לכיתות ט'–י"ב, ונתוני NSDUH – לגילאי 12–17) ואוכלוסיות שונות (תלמידי בתי-ספר ציבוריים לעומת כלל קבוצת הגיל המסוימת במדינה). גם בשיטות הדגימה והמחקר יש הבדלים, וכפי הנראה גם הבדלים בשיטות ניתוח הנתונים עצמם. ראיה לכך אפשר למצוא למשל בעובדה שבשלב הנוכחי אי-אפשר להציע הסבר לעובדה שעל-פי נתוני HKCS שיעור השימוש בקולורדו הוא בסביבות 20% לאורך השנים, ועל-פי נתוני NSDUH השיעור הוא סביב 10%.

שנית, כפי שהודגם לעיל, ניתוח של אותה מערכת נתונים – נתוני סקר NSDUH בלבד – אינו מעלה מסקנות זהות בדבר התהליכים המתרחשים בקולורדו. בעוד RMHIDTA קובעת כי משמעותם היא עלייה משמעותית בצריכת מריחואנה בקרב בני 12–17 בקולורדו, ולדבריה יש לקשור אותה לפעילות המסחר והלגליזציה בקולורדו בשנים האחרונות, הרי שבחינת מרכז המחקר והמידע של הכנסת את נתוני המקור של הסקר מראה תמונה מורכבת יותר: קולורדו

³¹ National Survey on Drug Use and Health, [NSDUH: State Estimates of Substance Use and Mental Disorders from the 2009–2010](#), 26 September 2014.

מאופיינת באופן כללי כמדינה שבה שיעור שימוש גבוה במריחואנה (ובסמים בכלל); ב-2005/6 שיעור השימוש היה נמוך יחסית והרשות לא התייחסה לנתון זה; נתוני השנים 2008–2013 מציגים מגמה מעורבת.

4. פשיעה: נתונים

הנושא השני שיוצג במסמך הוא נושא הפשיעה בקולורדו, בהתמקד בנהיגה בהשפעת מריחואנה (ובפרט בהשפעת החומר THC, החומר הפסיכואקטיבי המרכזי במריחואנה) ובזליגה של מריחואנה מקולורדו למדינות אחרות בארה"ב. במרס 2016 פרסמה המחלקה לביטחון הציבור (Department of Public Safety) של קולורדו דוח שכותרתו "לגליזציה של מריחואנה בקולורדו: ממצאים ראשוניים", ובו נכתב כלהלן: "לא חלף די זמן מאז הלגליזציה המאפשר הצהרות מוחלטות בדבר השפעות, אך תשומת הלב המוקדשת לנושא הגבירה את המאמצים לאיסוף המידע. לתשומת לב מוגברת זו יש פוטנציאל לשנות את דפוסי האכיפה, ללא קשר לשינוי כלשהו בהתנהגות, של תושבי קולורדו והמבקרים בה כאחד. ההשפעות ארוכות הטווח של הלגליזציה על ביטחון הציבור לא יהיו ברורות במשך שנים מספר, וגם אחריהן, קשה יהיה לקבוע כי לגליזציה המריחואנה היא הסיבה לשינוי כלשהו" (ההדגשה אינה במקור).³²

4.1. נהיגה בהשפעת מריחואנה (Driving Under the Influence – DUI)³³

לפי מחלקת התחבורה של מדינת קולורדו (Colorado Department of Transportation), גם אם מריחואנה נרכשה באופן חוקי, מסיבות רפואיות או למטרות פנאי, חוקי קולורדו מאפשרים הגשת כתב אישום נגד מי שנוהג כשבדמו 5 ננו-גרם THC (tetrahydrocannabinol) ומעלה; ואולם, ללא קשר לרמת ה-THC עצמו, מעצרים מתבססים בראש ובראשונה על פגיעה נצפית ביכולת הנהיגה.³⁴

דוח המחלקה לביטחון הציבור מצביע על קושי לאמוד את היקף הנהיגה בהשפעת מריחואנה, מכמה סיבות:³⁵ ראשית, האישום הפלילי בקולורדו הוא בגין נהיגה בהשפעת חומרים משכרים ככלל (Driving under the influence) וברישומים אין הבחנה בין אלכוהול, סמים או נוכחות של שניהם; שנית, אין מאגר מרכזי של התוצאות הטוקסיקולוגיות, מה שמקשה על ניתוח מגמות או קישור בין הדוחות הטוקסיקולוגיים ובין מקרים הנדונים בבת-המשפט באותו הזמן; שלישית, לאחר שנמצא שיעור אלכוהול ברמה פלילית אצל הנהג, ייתכן שהמשטרה תבחר שלא להמשיך ולבחון חומרים נוספים בדם, מסיבות של זמן ועלות.

³² Colorado Department of Public Safety, [Marijuana Legalization in Colorado: Early Findings](#), March 2016, p. 38.

³³ להרחבה נוספת בנושא ראו אוריאה אלמסי, [הסדרת נהיגתם של בעלי רישיון לקנביס רפואי](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 18 באוקטובר 2015.

³⁴ Colorado Department of Transportation, [Marijuana and Driving](#). visited: 20 July 2016.

³⁵ Colorado Department of Public Safety, [Marijuana Legalization in Colorado: Early Findings](#), March 2016.

בנוסף, הרף הפלילי בקולורדו לעניין הימצאות מריחואנה בדם בזמן נהיגה הוא 5 מ"ג/מ"ל של דלתא 9-THC, חומר שנוכחותו בדם פוחתת במהירות לאחר צריכתו, ומכאן שיש חשיבות לקיים את הבדיקה סמוך ככל האפשר למועד העבירה. ואולם כיום, אם לאחר מעצר יש לשוטר חשד סביר כי העצור הוא תחת השפעה של חומרים משכרים, הוא רשאי להעבירו לבדיקת דם, כפוף לקבלת צו מתאים; בעניין זה ננקטים מאמצים לאיתור אמצעי בדיקה חלופיים (למשל באמצעות דגימת רוק).

עוד מצוין בדוח כי הנתונים מושפעים מקיומו של כוח-אדם מיומן לאיתור חשודים בנהיגה בהשפעת מריחואנה. ב-2012 היו בקולורדו רק 129 "שוטרי שלום" ברחבי המדינה המוכשרים במיוחד לנושא, אך ב-2015 היו כבר 228 שוטרים כאלה.³⁶

לפיכך, נראה שמהנתונים שיוצגו להלן מתקבלת הערכת חסר של התופעה.

כמו כן, קשה להעריך את מהימנות הנתונים של מדינת קולורדו לנוכח אי-עקיבות במידע: באתר מחלקת התחבורה של המדינה נכתב כי ב-2013 היו 103 קורבנות בנפש בתאונות שהיה מעורב בהן נהג בהשפעת סמים, וכי מ-288 הנהגים שנבדקו בבדיקת סמים בשנה זו נמצא קנביס בדמם של 36 בלבד מהם (12.5%).³⁷ לעומת זאת, בסיכום הנתונים מן השנים 2003–2014, המופיע גם הוא באתר המחלקה, נמסר כי ב-2013 מספר הקורבנות בנפש בתאונות שהיה מעורב בהן נהג בהשפעת סמים היה 128, וכי מ-293 הנהגים שנבדקו בבדיקת סמים בשנה זו נמצא קנביס בדמם של 44 (15%) וקנביס וסמים נוספים נמצאו בדמם של עוד 12 (4%) (לא כולל אלכוהול).³⁸ דוגמה נוספת לאי-עקיבות בנתונים עולה מההשוואה בין אותו סיכום נתונים ובין דוח קודם של RMHIDTA, שנעשה בו שימוש בנתוני מחלקת התחבורה. למשל, על-פי סיכום נתוני מחלקת התחבורה, ב-2006 היו מעורבים בתאונות קטלניות 27 נהגים בהשפעת סמים, אך RMHIDTA מדווחת רק על 21 נהגים.³⁹ לא ידוע אם ההבדלים בנתונים המדווחים נובעים מתקופות דיווח שונות, מעדכון נתונים בדיעבד או מסיבה אחרת; במסגרת העבודה על המסמך הנוכחי אין בידי מרכז המחקר והמידע של הכנסת האמצעים לקבוע את המקור להבדלים, ומכאן – גם את מידת מהימנותם של נתונים אלו.

במגבלות אלו מוצגים להלן בטבלה 2 נתוני מחלקת התחבורה של מדינת קולורדו בדבר מעורבות אנשים שנהגו בהשפעת סמים בתאונות קטלניות בשנים 2004–2014; נתוני 2015 טרם פורסמו. יוזכר כי לא כל הנהגים המעורבים בתאונות דרכים קטלניות בקולורדו נבדקו בבדיקות לאיתור נוכחות סמים, קנביס או חומרים אחרים בדמם בזמן התאונה.

³⁶ שם.

³⁷ Colorado Department of Transportation, [Marijuana and Driving](#), visited: 20 July 2016.

³⁸ Colorado Department of Transportation, [Drugged Driving Statistics](#), visited: 20 July 2016.

³⁹ Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area, [The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact](#), vol. 1, August 2013, p. 7.

טבלה 2: מעורבות אנשים שנהגו בהשפעת סמים בתאונות קטלניות בקולורדו

שנים 2004–2014 (נתוני מחלקת התחבורה של מדינת קולורדו)⁴⁰

שנה	הרוגים בכלל תאונות הדרכים	הרוגים בתאונות עם אדם שנהג בהשפעת סמים	שיעור ההרוגים בתאונות עם אדם שנהג בהשפעת סמים	נהגים מעורבים בתאונות קטלניות	נהגים מעורבים בתאונות קטלניות שבדמם נמצא קנביס בלבד	שיעור הנהגים בתאונות קטלניות שבדמם נמצא קנביס בלבד מתוך הנהגים המעורבים בתאונות קטלניות	נהגים מעורבים בתאונות קטלניות שבדמם נמצא קנביס וסמים נוספים	שיעור הנהגים המעורבים בתאונות קטלניות שבדמם נמצא קנביס וסמים נוספים מתוך הנהגים המעורבים בתאונות קטלניות
2004	667	52	7.8%	951	20	2.1%	10	1.1%
2005	606	94	15.5%	847	29	3.4%	7	0.8%
2006	535	85	15.9%	721	27	3.7%	11	1.5%
2007	554	94	17.0%	789	26	3.3%	4	0.5%
2008	548	89	16.2%	712	31	4.4%	8	1.1%
2009	465	89	19.1%	653	37	5.7%	5	0.8%
2010	450	83	18.4%	601	42	7.0%	9	1.5%
2011	447	107	23.9%	587	52	8.9%	9	1.5%
2012	474	89	18.8%	632	36	5.7%	9	1.4%
2013	481	128	26.6%	627	44	7.0%	12	1.9%
2014	488	139	28.5%	684	84	12.3%	25	3.7%

שנת 2004 היא השנה המוקדמת ביותר המוצגת בדוח זה, שנת 2010 היא השנה שבה הורחב ההסדר לשימוש רפואי בקנביס, ובשנת 2014 החלה המכירה הקמעונאית של קנביס למטרות פנאי. להלן תיאור של כמה מהנתונים בטבלה, בדגש על השוואה בין נקודות זמן אלו – 2004, 2010 ו-2014. שנים אלו נבחרו בשל היותן "נקודות שבר" רגולטוריות, אך יש להדגיש כי הן אינן מייצגות סטטיסטית – פערי הזמן ביניהן שונים וכן יש תנודתיות במהלך השנים שביניהן המיוצגת בנתונים המלאים בטבלה לעיל:

- שיעורם של ההרוגים בתאונות דרכים שהיה מעורב בהן נהג בהשפעת סמים מתוך ההרוגים בתאונות דרכים בשנת 2014 היה 28.5% – גבוה משיעורם בשנת 2010 (18.4%) ובשנת 2004 (7.8%).

⁴⁰ Colorado Department of Transportation, [Drugged Driving Statistics](#), visited: 20 July 2016.

- שיעורם של הנהגים שבדמם נמצא קנביס בלבד מתוך הנהגים שהיו מעורבים בתאונות קטלניות בשנת 2014 היה 12.3% – גבוה משיעורם בשנת 2010 (7%) ובשנת 2004 (2.1%).
- שיעורם של הנהגים שבדמם נמצאו קנביס וסמים נוספים מתוך כלל הנהגים שהיו מעורבים בתאונות קטלניות עלה מ-1.1% בשנת 2004 ל-1.5% בשנת 2010 ול-3.7% בשנת 2014.

בטבלה 3 מופיעים נתוני מחלקת התחבורה של קולורדו על מספר ההרוגים בתאונות דרכים בקולורדו בשנים 2013–2014 בפילוח לפי תוצאות בדיקות הטוקסיקולוגיה של הנהגים, במקרים שבהם נערכה בדיקה כזאת; הנתונים התפרסמו בדוח המחלקה לביטחון הציבור (Department of Public Safety) של קולורדו ממרס 2016. בדוח מובאים נתונים רק על שנים אלו, ולפיכך אי-אפשר ללמוד ממנו על שינויים לאורך זמן, מעבר להבדל בין השנים הללו.

טבלה 3: הרוגים בתאונות דרכים בקולורדו לפי תוצאות בדיקות הטוקסיקולוגיה של הנהגים, 2013–2014 (נתוני מחלקת התחבורה של מדינת קולורדו)⁴¹

2014		2013		תוצאות טוקסיקולוגיה – נהגים
%	מס' הרוגים	%	מס' הרוגים	
31.4	153	29.3	141	ללא אלכוהול או סמים
21.9	107	16.2	78	אלכוהול בלבד
7.6	37	4.8	23	THC בלבד
6.4	31	3.7	18	THC ואלכוהול
1.0	5	1.9	9	THC וסמים אחרים
1.2	6	1.0	5	THC אלכוהול וסמים אחרים
5.5	27	9.1	44	סמים אחרים בלבד
3.5	17	4.2	20	סמים אחרים ואלכוהול
21.5	105	29.7	143	לא ידוע
100.0	488	100.0	481	סך הכול הרוגים

מנתונים אלו עולה כי בשנים 2013 ו-2014 מעט יותר משני-שלישים מההרוגים בתאונות קטלניות בקולורדו נהרגו בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת חומר פסיכואקטיבי אחד לפחות (70.7% ו-68.6%, בהתאמה). מהטבלה אי-אפשר ללמוד מהו החומר העיקרי בדמם של הנהגים שבבדיקתם נמצאו כמה חומרים. יודגש כי בדבר כחמישית מהנהגים בשנת 2014 וכ-30% מהנהגים בשנת 2013 אין מידע אשר לזהות החומרים שנמצאו בדמם (קטגוריית "לא ידוע" בטבלה לעיל).

⁴¹ Colorado Department of Public Safety, [Marijuana Legalization in Colorado: Early Findings](#), March 2016.

סכימת הנתונים משנת 2013 – מספרי ההרוגים לפי סוגי החומרים הפסיכואקטיביים שנמצאו בדמם של הנהגים – מעלה כי 11.4% (55) מההרוגים היו בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת THC (עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים); 16.2% (88) מההרוגים היו בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת סמים אחרים (עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים); ו-25.2% (121) מההרוגים היו בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת אלכוהול (עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים). כלומר, לפי פילוח זה, בשנת 2013 קבוצת ההרוגים הגדולה ביותר בתאונות דרכים בקולורדו הייתה של הרוגים בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת אלכוהול עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים (121 הרוגים), וכמעט שני-שלישים מהם נהרגו בתאונה שבה היה מעורב אדם שנהג בהשפעת אלכוהול בלבד.

סכימת הנתונים משנת 2014 מעלה כי 16.2% (79) מההרוגים היו בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת THC (עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים), 11.3% (55) מההרוגים היו בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת סמים אחרים (עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים) ו-33% (161) מההרוגים היו בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת אלכוהול (עם או ללא חומרים נוספים). כלומר, גם בשנת 2014 קבוצת ההרוגים הגדולה ביותר בתאונות דרכים בקולורדו הייתה של הרוגים בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת אלכוהול עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים (161 הרוגים), וכשני-שלישים מהם נהרגו בתאונה שהיה מעורב בה אדם שנהג בהשפעת אלכוהול בלבד.

עם זאת, בשנים 2013–2014 גדל שיעור ההרוגים בתאונות שהיה מעורב בהן אדם שנהג בהשפעת **THC (עם חומרים נוספים או ללא חומרים נוספים)** – מ- 11.4% ב-2013 ל- 16.2% ב-2014.

נזכיר כי לפי המחלקה לביטחון הציבור בקולורדו ייתכן שכוחות השיטור במדינה בודקים ראשית נוכחות של אלכוהול בגופו של נהג שנחשד בנהיגה בהשפעת חומרים משכרים, ולעתים לאחר שנכחותו של חומר זה אוששה הם אינם ממשיכים לבדוק את הימצאותם של חומרים נוספים בגופו של הנהג.⁴²

כאמור, מחברי הדוח מבהירים כי לעמדתם, כפי שצוטט בפתיחת פרק זה, "ההשפעות ארוכות הטווח של הלגליזציה על ביטחון הציבור לא יהיו ברורות במשך שנים מספר, וגם אחריהן, קשה יהיה לקבוע כי לגליזציית המריחואנה היא הסיבה לשינוי כלשהו".⁴³

⁴² Colorado Department of Public Safety, [Marijuana Legalization in Colorado: Early Findings](#), March 2016.

⁴³ שם, עמ' 38. ההדגשה אינה במקור.

4.2. זליגה של מריחואנה אל מחוץ למדינה

בדוח המחלקה לביטחון הציבור (Department of Public Safety) של קולורדו ממרס 2016 מוצגים גם נתונים בדבר זליגה של מריחואנה מהמדינה אל מדינות אחרות בארה"ב באופן לא חוקי. יוזכר כי בקולורדו אסורה הוצאה של מריחואנה שנרכשה במדינה אל מחוץ לגבולות המדינה, וכן אסור להכניס מריחואנה לשדה התעופה הבין-לאומי בדנוור.⁴⁴

לפי דוח זה, המחלקה פועלת ליצירת התשתית שתאפשר איסוף מסודר של נתונים אלו, אך כרגע מקור הנתונים הוא שירות מידע חיצוני בשם Black Asphalt, המבוסס על דיווח וולונטרי של רשויות אכיפה שונות בארה"ב, ואלו הנתונים שיוצגו להלן.⁴⁵ לפי הדוח, בין 1 בינואר 2014 ל-30 באוגוסט 2015 התקבלו במערכת זו 261 הודעות וולונטריות מרשויות שונות לאכיפת החוק בארה"ב על תפיסות של סמים, מזומנים או נשק, שבהן נתפסו סמים שמקורם בקולורדו. ב-169 מהתפיסות (65%) היו מריחואנה/חשיש. כמעט בכל תפיסות המריחואנה (166 מתוך 169) המטרה הייתה העברת המריחואנה מחוץ לקולורדו, בדרך כלל לאוקלהומה, אילינוי, קנזס או מיזורי. על-פי הדוח, לא ידוע אם מקור המריחואנה היה עסקים מורשים, מטפלים בעלי רישיון למריחואנה למטרות רפואיות, מגדלים עצמאיים או השוק השחור, ומכאן שאי-אפשר להגיע בשלב זה למסקנה מבוססת על קיומו של קשר בין תפיסות אלו ובין הלגליזציה בקולורדו.

לעומת זאת, RMHIDTA מציגה נתונים ומסקנות שונים,⁴⁶ בהתבסס על תפיסות אקראיות (interdiction seizures) בכלי רכב שעצרה המשטרה (הפדרלית או המקומית) בגין עבירת תנועה. גם תפיסות אלו דווחו באופן וולונטרי על-ידי רשויות אכיפה שונות בארה"ב, אך למערכת אחרת – מערכת התפיסות הארצית (National Seizures System – NSS), שמנהלת שלוחה של מינהל אכיפת סמים ברמה הפדרלית בארה"ב (U. S. Drug Enforcement Administration). מאגר מידע זה אינו פתוח לציבור,⁴⁷ ולפיכך הנתונים המוצגים להלן הם הנתונים שפרסמה RMHIDTA, בלי שהוצלבו אל מול מקור נוסף.

לפי RMHIDTA, מומחים מעריכים כי התפיסות האקראיות הן רק כ-10% או פחות משיעור ההעברות הכלליות בפועל אל מחוץ למדינה. בדוח הרשות נקבע כי רק בשנת 2014 לבדה היו 360 תפיסות של מריחואנה שמקורה בקולורדו ויועדה למדינות אחרות – כ-100 תפיסות יותר ממספר התפיסות שעליו מדווחת מדינת קולורדו בגין התקופה 1 בינואר 2014 עד 30 באוגוסט 2015; דוח RMHIDTA אינו מציג נתונים לשנת 2015. **נתוני RMHIDTA משקפים עלייה גדולה בהיקף ההוצאה של מריחואנה מחוץ למדינה, מ-92 תפיסות ב-2009 ל-281 תפיסות ב-2010, והרשות**

⁴⁴ Colorado Official State Web Portal, [Laws about Marijuana Use](#), updated last: 2016; Colorado Department of Public Health & Environment, [Retail Marijuana in Colorado for Visitors](#), 10 June 2015.

⁴⁵ Colorado Department of Public Safety, [Marijuana Legalization in Colorado: Early Findings](#), March 2016.

⁴⁶ Rocky Mountain High Intensity Drug Trafficking Area, [The Legalization of Marijuana in Colorado: The Impact](#), vol. 3, September 2015, p. 101.

⁴⁷ Data.gov, [National Seizure System](#), updated last: 1 June 2016.

משייכת אותה להרחבת האסדרה של מריחואנה רפואית; עלייה נוספת התרחשה בין 2013 ל-2014 (מ-288 תפיסות ל-360 תפיסות), ואותה הרשות משייכת לתחילת המכירה הקמעונאית החוקית של קנביס למטרות פנאי. בדוח אין התייחסות או הסבר לנתונים נוספים המובאים בו, המראים ירידה בתחום זה בין 2011 ל-2012 (מ-321 תפיסות ל-274 תפיסות).

5. הכנסות מדינת קולורדו ממיסוי: נתונים

הנושא האחרון שיוצג במסמך הוא הכנסות מדינת קולורדו ממכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי. המסמך מתמקד בנתוני הכנסות והוצאות הקשורים ישירות למיסוי המכירה הקמעונאית של מריחואנה, ואינו עוסק בהכנסות אפשריות אחרות, כגון יצירת מקומות תעסוקה, הכנסות מתיירות ועוד, ואף לא בהוצאות אפשריות אחרות – למשל בגין פשיעה או הצורך בתשתיות.

כיום, נוסף על מס הקנייה (sales tax) של המדינה, ששיעורו 2.9%, מוטל על מכירות קמעונאיות של מריחואנה מס מיוחד בשיעור 10% (special tax). כמו כן, על עסקה סיטונאית (בין מגדלים לעסקים), מוטל גם מס בלו (excise tax) בשיעור 15%.⁴⁸ מס הקנייה בשיעור של 2.9% מוטל גם על רכישת מריחואנה למטרות רפואיות.⁴⁹ נציין כי כל רשות מקומית רשאית לקבוע מיסוי נוסף על אלה, על-פי שיקול דעתה.⁵⁰ למשל, עיריית דנוור מטילה מס נוסף, בשיעור של 7.15%, על כל המכירות הקמעונאיות של מריחואנה למטרות הנאה, ומס נוסף, בשיעור של 3.65%, על כל המכירות הקמעונאיות של מריחואנה למטרות רפואיות.⁵¹

מחלקת מס ההכנסה (Department of Revenue) של מדינת קולורדו היא המופקדת על נושא הכנסות המדינה מהמסחר ומהשימוש במריחואנה, למטרות רפואיות ולמטרות פנאי, ובכלל זה אכיפת המדיניות והחוק בנושא. השנה הפיסקלית (שנת התקציב) במדינת קולורדו היא מ-1 ביולי עד 30 ביוני. מאז הותרה מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי בקולורדו, פרסמה מדינת קולורדו נתוני שנה פיסקלית מלאה אחת בלבד – מ-1 ביולי 2014 עד 30 ביוני 2015.⁵² בטבלה 4 מוצגים רק סעיפי ההכנסה ממכירה קמעונאית חוקית של מריחואנה למטרות פנאי.

⁴⁸ Larson Silbuagh, [Distribution of Marijuana Tax Revenue](#), Colorado Legislative Council Staff – Issue Brief, July 2015.

⁴⁹ Colorado Official State Web Portal, [Laws about Marijuana Use](#), updated last: 2016; Colorado Department of Public Health & Environment, [Retail Marijuana in Colorado for Visitors](#), 10 June 2015.

⁵⁰ Colorado Official State Web Portal, [Laws about Marijuana Use](#), updated last: 2016; Colorado Department of Public Health & Environment, [Retail Marijuana in Colorado for Visitors](#), 10 June 2015.

⁵¹ Denver Treasury Division, [Business Taxes – Sales Tax](#), visited: 20 July 2016.

⁵² Colorado Department of Revenue – Enforcement Division for Marijuana, [Report to the Joint Budget Committee and House of Senate Finance Committees of the Colorado General Assembly](#), 1 April 2016, p. 5.

טבלה 4: הכנסות מדינת קולורדו לשנה הפיסקלית 2014/15 מאגרות וממסים שנגבו מעסקים

קמעונאיים למכירת מריחואנה למטרות פנאי (נתוני מס ההכנסה של מדינת קולורדו)⁵³

סכום (בדולרים)	סעיף הכנסה
4,314,920	אגרות רישוי
11,816,410	מס קנייה (2.9%)
42,017,798	מס מיוחד (10%)
23,995,775	מס בלו (15%)
82,144,903	סה"כ

בנתונים אלה לא נכללות ההכנסות ממכירת קנביס למטרות רפואיות ולא ההכנסות מרישוי בעלי מקצוע מתאימים וקנסות בגין הפרת חוק ותקנות בנושא.

השוואה בין ההכנסות ממס הקנייה (2.9%) הנגבה בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות רפואיות, שהותרה מ-1 באוגוסט 2010,⁵⁴ ובין ההכנסות ממס הקנייה הנגבה בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי, שהותרה מ-1 בינואר 2014, מאפשרת בחינה של צמיחת שוק המריחואנה למטרות פנאי מאז החלה תקופת הלגליזציה.

באיורים 2 ו-3 מוצגים נתוני ההכנסות של מדינת קולורדו ממס הקנייה בלבד (2.9%) בשל מכירה קמעונאית של מריחואנה בגין החודשים ינואר 2014 (מועד תחילת המכירה הקמעונאית חוקית של מריחואנה למטרות פנאי) עד אפריל 2016 (הנתון האחרון שפורסם עד כה).⁵⁵ נתונים אלה אינם כוללים, כאמור, את הכנסות המדינה משני המסים הייחודיים הנוספים המוטלים על מכירה חוקית של מריחואנה למטרות הפנאי – המס המיוחד בשיעור של 10% ומס הבלו בשיעור של 15%.

באיור 2 נתונים על כלל ההכנסות בכל חודש שהועברו מהקמעונאים למדינת קולורדו בחודש שלאחר מכן. על-פי המוצג באיור, ההכנסות הכוללות של מדינת קולורדו ממס קנייה בלבד (2.9%) ממכירה קמעונאית של מריחואנה, למטרות רפואיות ולמטרות פנאי, עלה מינואר 2014, אז עמד על 1,330,209 דולר אמריקני, ל-3,292,341 דולר אמריקני באפריל 2016, עליה של כמעט פי שניים וחצי.

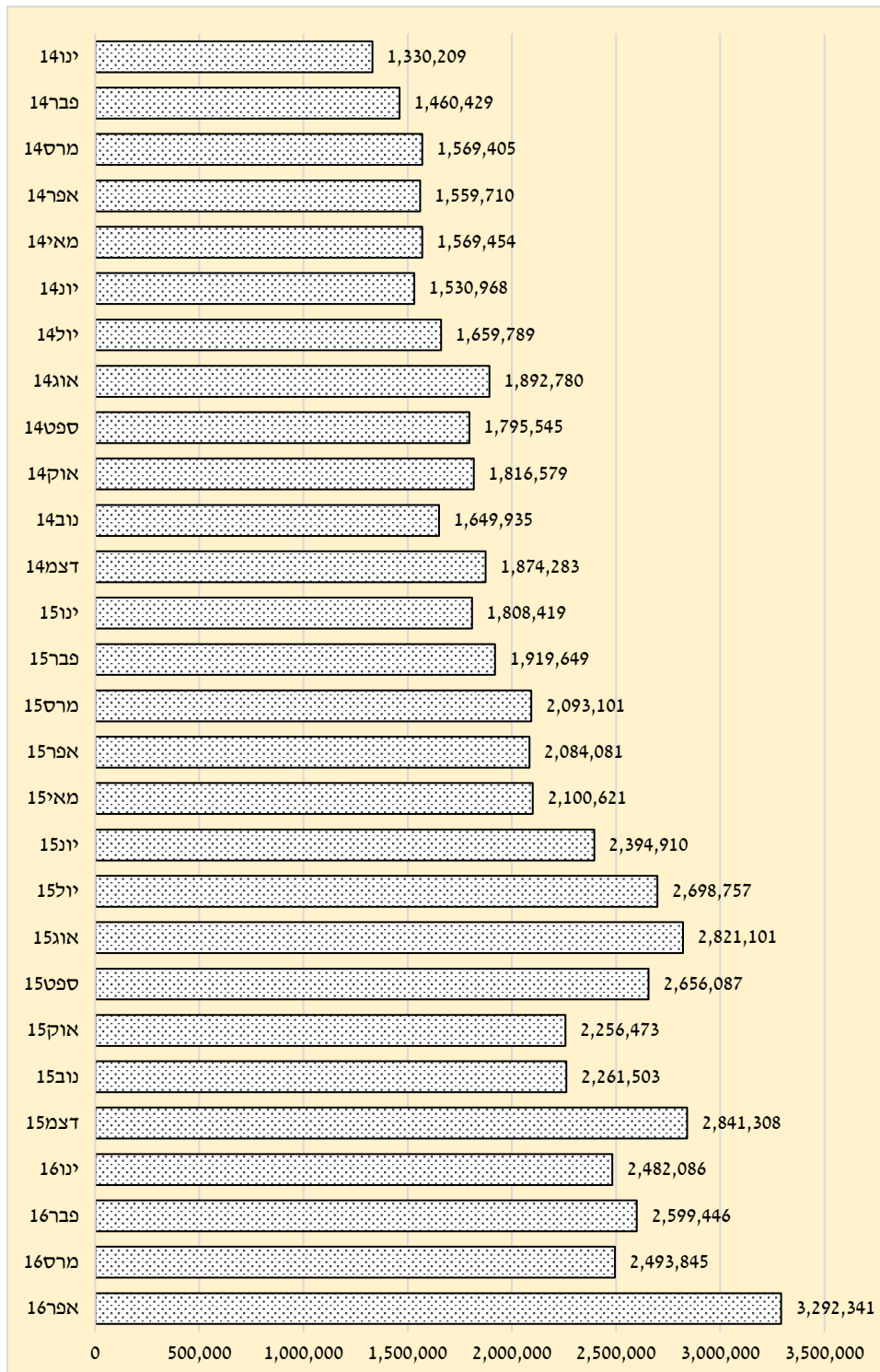
⁵³ Colorado Department of Revenue – Enforcement Division for Marijuana, [Report to the Joint Budget Committee and House of Senate Finance Committees of the Colorado General Assembly](#), 1 April 2016, p. 5.

⁵⁴ Colorado Department of Revenue, [2010 Annual Report \(July 1, 2009 – June 30, 2010\)](#), 22 December 2010, p. 1.

⁵⁵ Colorado Department of Revenue, [Colorado Marijuana Tax Data](#), 2016, visited: 10 July 2016; Colorado Department of Revenue, [Marijuana Tax Data Archive](#), 2016, visited: 10 July 2016.

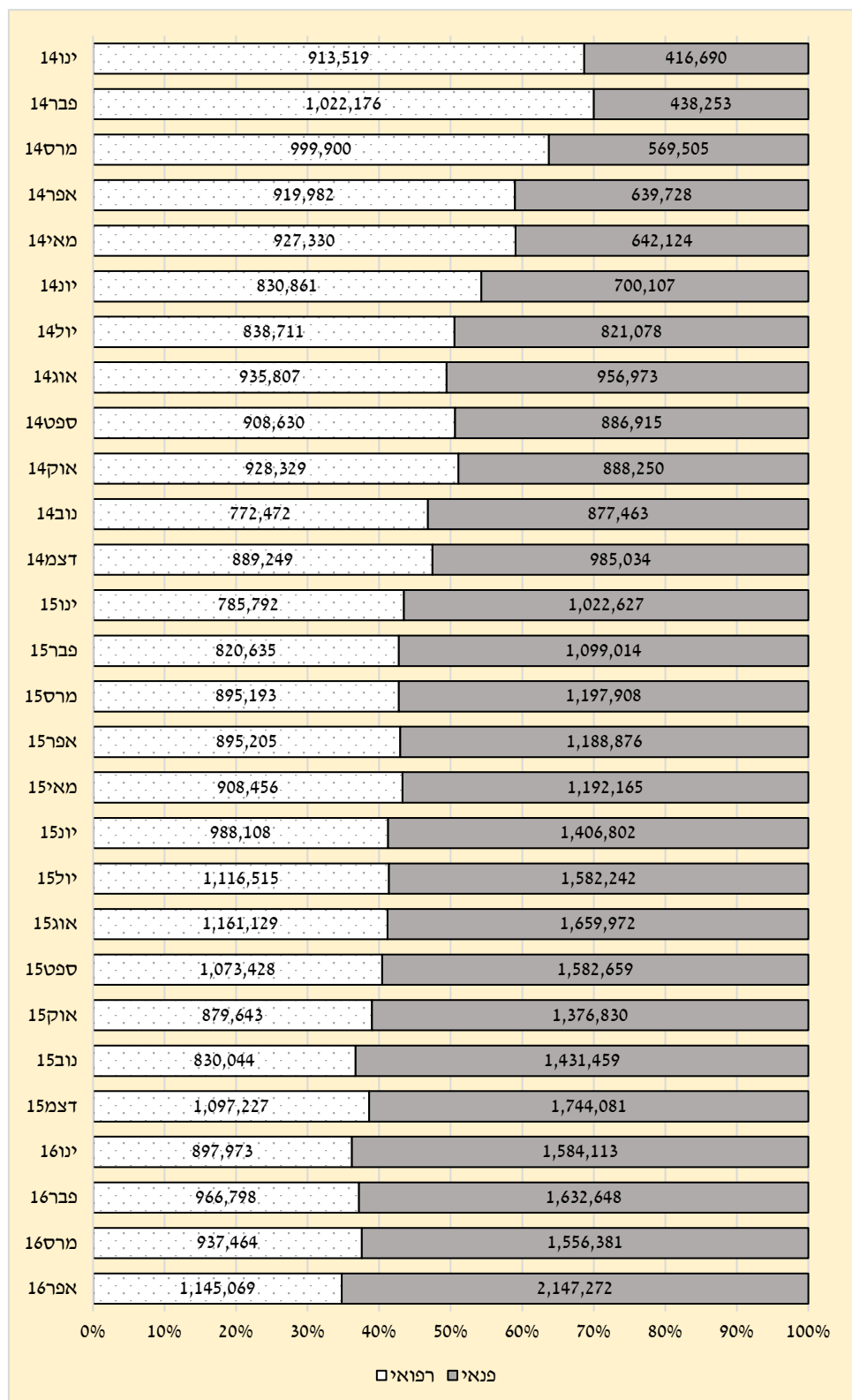
איור 2: הכנסות מדינת קולורדו ממס קניה (2.9%) בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה

למטרות רפואיות ומריחואנה למטרות פנאי, ינואר 2014 – אפריל 2016.⁵⁶

⁵⁶ Colorado Department of Revenue, [Colorado Marijuana Tax Data](#), 2016, visited: 10 July 2016; Colorado Department of Revenue, [Marijuana Tax Data Archive](#), 2016m, visited: 10 July 2016.

איור 3: הכנסות מדינת קולורדו ממס קנייה (2.9%) בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה בהתפלגות למכירה למטרות רפואיות ולמכירה למטרות פנאי, ינואר 2014 – אפריל 2016⁵⁷

⁵⁷ Colorado Department of Revenue, [Colorado Marijuana Tax Data](#), 2016, visited: 10 July 2016; Colorado Department of Revenue, [Marijuana Tax Data Archive](#), 2016, visited: 10 July 2016.

באיור 3 מוצגת החלוקה בין ההכנסות ממס קנייה בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי ובין ההכנסות ממס קנייה בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות רפואיות. כפי שאפשר לראות, בעוד בינואר 2014 68.7% מהכנסות מדינת קולורדו מכלל מסי הקנייה (2.9%) בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה היו ממכירת מריחואנה למטרות רפואיות, באפריל 2016 עמד שיעורן של הכנסות אלו על 34.8% בלבד. יש לציין כי לפי נתוני מס ההכנסה של מדינת קולורדו, בין השנה הקלנדרית 2014 ל-2015, חל גידול של 10.7% במספר רישיונות העסק בתחום המריחואנה לצרכים רפואיים (מ-1,364 ב-2014 ל-1,458 ב-2015), ובמקביל חל גידול של 54.5% במספר הרישיונות בתחום המריחואנה לצורכי פנאי (מ-542 ב-2014 ל-994 ב-2015).⁵⁸

בשנים אלו אפשר גם לראות גידול בהכנסות מהמס המיוחד (10%) וממס הבלו (15%), כפי שעולה מטבלה 5.

טבלה 5: הכנסות מדינת קולורדו מהמס המיוחד (10%) וממס הבלו (15%) על מריחואנה למטרות פנאי, בשנים הקלנדריות 2014 ו-2015 (בדולרים)

2015	2014	סוג המס
57,622,832	30,364,796	מיוחד (10%)
35,060,590	13,341,000	בלו (15%)

הכנסות המדינה מאגרות רישוי וממיסוי הן הכנסות ייעודיות ("צבועות") אשר מטרתן לכסות הוצאות שהוגדרו מראש על-ידי המדינה ("הוצאות צבועות"), ואינן מיועדות לתקציב המדינה הכללי. בחוק נקבע כי מ-1 בינואר 2014 יועברו כל ההכנסות ממס קנייה (2.9%) בגין מכירה קמעונאית של מריחואנה, הן למטרות רפואיות והן למטרות פנאי, לקרן מסי המריחואנה (Marijuana Tax Cash Fund – MTCF).⁵⁹ גם 85% מהכנסות המס המיוחד (10%) מועברות לקרן זו.

עם הסדרת המכירה הקמעונאית של מריחואנה למטרות רפואיות הוקמה ב-2010 רשות ארצית לרישוי מריחואנה רפואית (state medical marijuana licensing authority and enforcement division), בחטיבת האכיפה של מס ההכנסה בקולורדו. החוק קבע אז כי כל ההכנסות הנובעות מהליך הרישוי של העסקים לייצור ולמכר של מריחואנה למטרות רפואיות יופנו לכיסוי הוצאות הרשות החדשה.⁶⁰ בשנת 2013 חל שינוי בשמה של הרשות וכיום היא קרויה חטיבת האכיפה בתחום

⁵⁸ Colorado Department of Revenue, [2015 Annual Report \(July 1, 2014 – June 30, 2015\)](#), 1 June 2016, p. 29.

⁵⁹ Larson Silbaugh, [Distribution of Marijuana Tax Revenue](#), Colorado Legislative Council Staff – Issue Brief, July 2015.

⁶⁰ Colorado Department of Revenue, [2010 Annual Report \(July 1, 2009 - June 30, 2010\)](#), 22 December 2010, p. 1.

המריחואנה במס ההכנסה של מדינת קולורדו (Department of Revenue Marijuana Enforcement Division), ללא התייחסות למריחואנה רפואית דווקא – עדות להרחבה הצפויה בסמכויותיה ותפקידיה.⁶¹ לפי מסמך של בית-המחוקקים בקולורדו מיולי 2015 שעסק בהכנסותיה והוצאותיה של הרשות, כלל ההקצאות הכספיות של קרן מסי המריחואנה בשנה הפיסקלית 2014/15 עבור פעילות חטיבה חדשה זו הסתכמו ב-7.6 מיליון דולר.⁶² ואולם, בדוח השנתי של הרשות מ-1 באפריל 2015 פורסם כי הוצאות הרשות בשנה הפיסקלית 2013/14 היו כ-9.5 מיליון דולר,⁶³ ובדוח השנתי מ-1 באפריל 2016 נקבה הרשות בהוצאות של כ-8.5 מיליון דולר בשנה הפיסקלית 2014/15.⁶⁴

מנתונים אלו, הנובעים ממקורות שונים, עולות שתי נקודות: ראשית, **בשנה הפיסקלית 2014/15 היו הכנסותיה של הרשות מהקרן 7.6 מיליון דולר, בעוד הוצאותיה היו 8.5 מיליון דולר.** שנית, אי-אפשר להשוות בין השנים הפיסקליות 2013/14 ו-2014/15 לעניין השינויים בהוצאות הרשות, מאחר שבשנים אלו חל שינוי באופי פעילותה, עקב האסדרה הנוספת, גם על מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי.

כאמור, נוסף על ההכנסות ממס הקנייה (2.9%) מועברים ל-MTCF, קרן מסי המריחואנה, גם 85% מהכנסות המס המיוחד (10%).⁶⁵ בשנה הפיסקלית 2014/15 סכום זה הסתכם בכ-35,715,128 דולר.⁶⁶ הקרן מחויבת להקצות בכל שנה את כלל הכספים שהועברו אליה בגין השנה הפיסקלית הקודמת לתוכניות בנושאי סמים בתחומים בריאות, חינוך ומערכת האכיפת החוק. לפי מסמך של בית-המחוקקים בקולורדו מיולי 2015, ההקצאות הכספיות של קרן זו בשנה הפיסקלית 2014/15 הסתכמו ב-35,327,204 דולר, בחלוקה לפי מפתח זה: 2,500,000 דולר למחלקת החינוך; 190,000 דולר למשרד המושל; 7,623,807 דולר למחלקת למדיניות ומימון בריאות הציבור (Department of Health Care Policy & Financing); 8,600,000 דולר למחלקת לשירותי אנוש; 1,700,760 דולר למחלקת המשפטים; 6,907,557 דולר למחלקת לבריאות הציבור והסביבה; 204,983 דולר למחלקת

⁶¹ Colorado Department of Revenue, [2013 Annual Report \(July 1, 2009 – June 30, 2010\)](#), 24 December 2013, p. 1.

⁶² Larson Silbuagh, [Distribution of Marijuana Tax Revenue](#), Colorado Legislative Council Staff – Issue Brief, July 2015.

⁶³ Colorado Department of Revenue – Enforcement Division for Marijuana, [Report to the Joint Budget Committee and House of Senate Finance Committees of the Colorado General Assembly](#), 1 April 2015, p. 4.

⁶⁴ שם, עמ' 6.

⁶⁵ Larson Silbuagh, [Distribution of Marijuana Tax Revenue](#), Colorado Legislative Council Staff – Issue Brief, July 2015.

⁶⁶ נציין כי סכום זה חושב על בסיס הנתונים כפי שהופיעו בדוח מחלקת האכיפה של מס ההכנסה לבית-הנבחרים של קולורדו עבור השנה הפיסקלית 2014/15 (Colorado Department of Revenue – Enforcement Division for Marijuana, [Report to the Joint Budget Committee and House of Senate Finance Committees of the Colorado General Assembly](#), 1 April 2016, p. 5). עם זאת, במסמך אחר של בית-הנבחרים, מיולי 2015, שבו מפורטות הוצאות הקרן לשנה הפיסקלית 2014/15, נקוב סכום נמוך מסכום זה, בסך 35,372,204 דולר (Larson Silbuagh, [Distribution of Marijuana Tax Revenue](#), Colorado Legislative Council Staff – Issue Brief, July 2015).

לביטחון הציבור; 7,600,000 דולר למחלקת מס ההכנסה.⁶⁷ הכספים יועדו לתוכניות בתחום מניעת השימוש בסמים והטיפול במשתמשים, ורשימת התוכניות מפורטת בדוח האמור של בית-המחוקקים של קולורדו.⁶⁸

יתרת ההכנסות המתקבלות מהמס המיוחד, בשיעור 15%, מועברות לרשויות המקומיות בקולורדו, בהתאם לשיעור המכירות הקמעונאיות שבשטח.⁶⁹

נוסף על כך, 40 מיליון הדולרים הראשונים הנגבים בכל שנה פיסקלית באמצעות מס הבלו (כאמור, מס בשיעור 15% על מכירה סיטונאית) מיועדים לקרן לבניית בתי-ספר במדינה (Building Excellent School Today Fund – BEST).⁷⁰ נקבע שכל סכום נוסף שנגבה במסגרת מס זה, אם נגבה מועבר לקרן בתי-הספר הציבוריים (Public School Fund).⁷¹ בשנה הפיסקלית המדווחת היחידה עד כה, 2014/15, כלל ההכנסות ממס הבלו (15%) היו כ-24 מיליון דולר.⁷²

6. סיכום

במסמך זה הוצגו נתונים נבחרים של רשויות רשמיות שונות בארה"ב בדבר תהליכים שהתרחשו בקולורדו בשנים 2014 ו-2015, לאחר שהותרה כחוק במדינה מכירה קמעונאית של מריחואנה למטרות פנאי. לנוכח הדיון הציבורי בנושא בארץ, נסקרו במסמך דפוסי השימוש במריחואנה בקרב בני-נוער, תחום הנהיגה בהשפעת מריחואנה, זליגת מריחואנה אל מחוץ לגבולות קולורדו והכנסות מדינת קולורדו ממסוי המכירה הקמעונאית.

המסקנה המרכזית המוצגת במסמך, על בסיס כלל הנתונים שהוצגו, היא כי בשלב הנוכחי מוקדם לקבוע מהי השפעתו של מהלך הלגליזציה, שנכנס לתוקפו רק ב-1 בינואר 2014, על תחומים אלו, וממילא מוקדם להסיק מהשינויים בקולורדו מסקנות בדבר מקומות אחרים, בין השאר, מטעמים אלו:

- הזמן הקצר שחלף מאז כניסת מדיניות הלגליזציה לתוקפה. יש להניח כי מדובר בשוק מתפתח, ויעברו עוד שנים מספר לכל הפחות עד שאפשר יהיה לראות מגמות ברורות בכל אחד מהתחומים שנבחנו במסמך זה.

⁶⁷ Larson Silbaugh, [Distribution of Marijuana Tax Revenue](#), Colorado Legislative Council Staff – Issue Brief, July 2015.

⁶⁸ שם.

⁶⁹ Colorado Department of Revenue, [Marijuana Taxes - Legal Research](#), 2016, visited: 10 July 2016.

⁷⁰ Larson Silbaugh, [Distribution of Marijuana Tax Revenue](#), Colorado Legislative Council Staff – Issue Brief, July 2015.

⁷¹ Colorado Legislative Council, [Marijuana Taxes](#), 2016, visited: 10 July 2016.

⁷² Colorado Department of Revenue – Enforcement Division for Marijuana, [Report to the Joint Budget Committee and House of Senate Finance Committees of the Colorado General Assembly](#), 1 April 2016, p. 5.

- **ההיסטוריה הרגולטורית המוקדמת של קולורדו בתחום הזה-קרימינליזציה של מריחואנה לשימוש אישי והתרת השימוש במריחואנה למטרות רפואיות, היא חלק בלתי-נפרד מהתהליכים שהובילו ללגליזציה של מריחואנה למטרות פנאי, ומכאן שיש קושי בקביעת קשר סיבתי בין הנתונים שהוצגו ובין מהלך הלגליזציה למטרות פנאי לבדו.**
- **השיעור הגבוה של השימוש במריחואנה בקרב בני-נוער בקולורדו בהשוואה לממוצע הלאומי בארה"ב מצביע על כך שלמדינה זו מאפיינים ייחודיים, ומשום כך קשה להסיק מהמתרחש בה מסקנות כלליות לגבי התופעה המכונה "לגליזציה" בכללותה.**
- **יש קושי להשוות בין נתונים שנאספו ברמת המדינה ובין נתונים שנאספו ברמה הפדרלית, ומשום כך יש קושי אמפירי מהותי להבין את התופעה כפי שהיא מתרחשת כיום ולהסיק מהנתונים מסקנות בדבר קשר סיבתי כלשהו.**

כתיבה: ד"ר עדי ענבר

אישור: שלי לוי, ראשת צוות

עריכה לשונית: מערכת "דברי הכנסת"